

Stankovska Zoia,
associate (юрист) LA&P, Італія

Мороз В.П., викладач,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

СТЯГНЕННЯ ЗАБОРГОВАНOSTІ ЗА ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИМИ ЗОБОВ'ЯЗАННЯМИ В УКРАЇНІ ТА В ІТАЛІЇ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

В умовах нестабільних економічних відносин, ускладнених пандемією коронавірусної інфекції, належне виконання договірних зобов'язань, на жаль, стає дедалі рідшим явищем. Із урахуванням того, що державна політика України спрямована на максимальне зближення із державно-правовим устроєм Європейського Союзу, вважаємо за доцільне проаналізувати проблематику стягнення заборгованості за господарсько-правовими зобов'язаннями шляхом порівняльно-правового аналізу актуального стану розвитку законодавства та судової практики у вищевказаному аспекті в Україні та такій країні ЄС, як Італія.

Проблематика господарсько-правової відповідальності була предметом дослідження таких науковців, як В.К. Мамутов, В.С. Мартем'янова, В.С. Щербина, Г.В. Пронська та інші. Тим не менше, як у теорії господарського права, так і в сучасній практиці залишається чимало невирішених питань у даній сфері.

Господарсько-правова відповідальність може бути визначена як правовідносини, які виникають внаслідок вчинення господарського правопорушення між суб'єктами господарювання або між суб'єктом господарювання та органом державної влади чи органом місцевого самоврядування, у результаті чого суб'єкт господарювання, винний у вчиненні правопорушення зазнає несприятливих наслідків майнового або організаційного характеру, які передбачені господарсько-правовими санкціями.

Згідно положень чинного законодавства України, зокрема ст. 216 Господарського кодексу України (далі за текстом – ГК України) застосування господарських санкцій повинно гарантувати захист прав і законних інтересів громадян, організацій та держави, в тому числі відшкодування збитків учасникам господарських відносин.

Отже, головною метою господарсько-правової відповідальності є забезпечення правопорядку в господарських відносинах та стимулювання належного виконання учасниками господарських відносин господарських

зобов'язань.

Варто зауважити, що в Італії через складність, значну тривалість та високу вартість судових процедур стягнення заборгованості питання врегулювання спірних відносин між сторонами господарських договорів здебільшого врегульовуються шляхом застосування досудових процедур.

Зокрема, між стягувачем та боржником можуть бути проведені процедури медіації та неогоціації, які, наразі, стають дедалі популярнішими і в українських реаліях.

Крім того, італійське законодавство передбачає такі процедури як претензійне стягнення заборгованості шляхом реструктуризації заборгованості (*Ristrutturazione del debito*), угоди про відступне (*Accordo transativo*) та переуступки боргу за договором цесії (*Cessione del credito*).

Безумовно, претензійне врегулювання боргових зобов'язань притаманне і українському господарському законодавству, проте, на відміну від Італії, культура підприємництва якої будується на довготривалих відносинах у бізнесі, українські підприємці поки що не дуже активно використовують досудові механізми врегулювання спірних відносин і, радше, шукають шляхи уникнення відповідальності за порушення своїх зобов'язань.

Претензійне врегулювання спору в Італії є також більш розповсюдженим оскільки надсилання листа-повідомлення про прострочення боргу є обов'язковим для подальшого звернення до суду. Такий лист також перериває перебіг строків позовної давності (що за загальним правилом дорівнює 10 рокам, а не 3, як в Україні). При цьому юристи у більшості випадків схильні поєднувати повідомлення про прострочення боргу з претензійним листом.

У разі ж неможливості врегулювання спірних відносин щодо стягнення заборгованості за господарсько-правовими зобов'язаннями в досудовому порядку, італійське законодавство, як і українське, передбачає можливість захисту прав потерпілої сторони в судовому порядку. І, аналогічно українському законодавству, італійська правова система передбачає можливість отримання судового наказу про стягнення заборгованості (*Decreto ingiuntivo*), а також позовне провадження. В межах позовного провадження, як і в Україні, в Італії з метою уникнення негативних наслідків невиконання боржником своїх зобов'язань, можливе застосування заходів забезпечення позову, зокрема, шляхом арешту коштів та майна боржника.

На жаль, як і в Україні, в Італії саме по собі отримання судового рішення про стягнення заборгованості далеко не завжди означає його виконання боржником. Відповідно, італійське законодавство передбачає процедури державного примусу, яке здійснюється виконавчими органами Італії, але інституту приватних приставів, на відміну від України, в Італії

немає.

Як бачимо з вищевикладеного, італійське законодавство, що регламентує питання стягнення заборгованості за господарськими договорами, є подібним до українського, але культура італійських підприємців сприяє вирішенню більшості спірних питань на етапі досудового врегулювання.

Література

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (дата звернення 12.03.2021).

2. Заярний О.А. Деякі особливості господарсько-правової відповідальності за порушення організаційно-господарських зобов'язань, що виникають з договорів. *Вісник господарського судочинства*. 2009. № 7. С. 171-177.

3. Щербина В.С. Адміністративно-господарські санкції в системі заходів господарсько-правової відповідальності. *Вісник господарського судочинства*. 2012. № 2. С. 180-185.

УДК 349.422.2 (043.2)

Бабалієв Ф.Т., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Жмур Н.В., к.ю.н.

ПРАВО ВЛАСНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КООПЕРАТИВІВ

Для забезпечення функціонування сільськогосподарського кооперативу необхідним є формування належної майнової бази. Відповідно до ст. 20 Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» майно належить сільськогосподарському кооперативу на праві власності [1]. Право власності сільськогосподарського кооперативу – це сукупність правових норм, покликаних регулювати відносини щодо володіння, користування й розпорядження власним майном на свій розсуд.

Як зазначалося, у ст. 20 Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію» визначено, що єдиним власником майна є сільськогосподарський кооператив. Що стосується прав засновників (членів) на це майно, то більшість науковців стверджують, що між самим кооперативом і його засновниками (членами) виникають певні зобов'язальні відносини [1].

Цю позицію найбільш вдало обґрунтував Семчик В.І., який вважає, що у засновників (членів) сільськогосподарського кооперативу виникає право